

Estiflat, V. *escotiflat* *Estifollar*, -llat: encreuament d'*afollar* amb *estirar* (cf. *estrajolla*); la variant *estiflà* 'trossejar' (Maià de Montcal, 1981), influenciada pel sinònim *estellar* *Estigar*, V. *instigar*

ESTIGMA, pres del ll. *stigma*, -àtis 'empremta marcada amb un ferro roent', 'senyal d'infàmia', i aquest, del gr. *στύγμα* 'picada d'insecte, etc.', 'punt, pic', 'empremta roent', 'tatuatge', derivat de *στίζω* 'pico, mossego', 'empremta'. □ 1.ª doc.: Lab. 1839 (accs. botànica i entomològica). La pron. corrent a Barcelona és *estigma* (*estíymə*, només alguns).

DERIV.: *Estigmatitzar*; *estigmatització*. *Estigmàtic*.

Astigmàtic; *astigmatisme*, derivats de l'acc. 'pic, punt'. *Anastigmàtic* [Ed. Fontserè, c. 1925, l'afegeix al seu exemplar del DOrt.].

CPT.: *Estimatografia*. Cf. *estamar* (s. v. ESTAM).

ESTIL, pres del ll. *stilus* 'estaca', 'tija', 'punxó per escriure', 'manera o art d'escriure'. □ 1.ª doc.: 1369.

No té res a veure amb això ni amb el mot llatí el mot *astil* (grafiat *estil* per alguns mss.) amb el significat d'"arma llançadissa", encara que *AlcM* l'hi confonguï (amb cites de Muntaner), car es tracta d'un derivat d'ASTA (també conegut en castellà i altres llengües romàniques), i ja ll. clàssic HASTILE. El mot present apareix, en el període més antic sobretot, i més sovint en plural, amb el significat d'"observances jurídiques, o de dret consuetudinari": p. ex. «per loch us *estils*», 1369.

V. sobre això l'*InvLC*. El *Llibre dels Styls de la Cort Reial de Vilafranca de Conflent* (del qual existeix una ed. per Alart), després de ser confirmat per Pere el Cerimoniós l'any 1271, figura copiat en el mateix còdex que el *Cartoral de Vilafranca* (1324), f° 37-40, en lletra posterior, però que em sembla encara de la mateixa centúria, si bé posterior a la mort del rei (1387), que anomena *condam*, comença: «translatum --- a quodam libro reperto in curia regia Villefranche Confluentis; qui quidem liber vocatur vulgariter *Stillorum*; in quo --- capitula *stilli* seu observantie contineri videntur»; vaig treure'n extrets el 1973, d'una fotocòpia que en tenen a l'Arxiu de Perpinyà; més enllà: «ordinaciones usancie scripture et vulgariter *Stils* nuncupate --- vobis mandata contra ordinaciones et *stillum* predictos», i, afegit a la fi: «item est *stilus* et consuetudo antiqua» (f° 45r).¹

Amb el significat d'"estil literari o artístic" el llegim ja en Turmeda («portes fetes per novell *stil*»), en Ausiàs («lexant apart *estil* dels trobadors») i en Aversó (c. 1390, *Torcimany* I, 134). Generalitzant 'manera d'obrar o d'expressar-se' (JRoiç, *Spill*, 3048; JoMartorell, *D'Ag.*); particularment en la seva repetidíssima fórmula «féu principi a paraules de semblant *estil*» o «parla en *estil* de semblants paraules», que es va repetint tot al llarg de la novella, fins que s'acaba (si bé no en la continuació del seu detestable imitador Galba, cf. *LleuresC*, 365, però sí en la del bon imitador, R. de Corella), però també tractant-se d'altres co-

ses «sabeu tot l'*estil* d'armes millor que negun altre» (Ag. I, 163).

DERIV.: *Estilar* [1695, Lacav., amb molta fraseologia d'aquest mot i d'*estilat*; docs. mall. i eiv. del segle XVIII] i figuradament «les dones --- parlo de éstes 21 anys atràs; del present no sé què tals són tals en sa senzillesa y bons costums que aleshores *estilaban*, per aquells temps que no reynaba tant la malícia», B. de Maldà (*Excursions*, p. 125); *estilat* [S. XVII, *Rúbriques* de Bruniquer]. *Estilet*. *Estilista* [Lab. 1888], *estilisme* [id]. *Estilistic* [1917, DOrt.]; *estilística* 'part de la tècnica literària i retòrica que exposa l'estil, i els recursos expressius, en literatura' [c. 1920, Montoliu].

Però considerem insuportable la confusió que porta l'ús d'aquest terme quan s'aplica a aquella part de la ciència lingüística que es dedica a l'estudi de l'estil i dels recursos expressius de la llengua en general (literària o no), acc. en la qual l'han usada els grans mestres d'aquesta part de la lingüística, L. Spitzer, Charles Bally, Amado Alonso, Helmut Hatzfeld, Maria R. Lida, D. Alonso, K. Vossler, Wilamowitz-Möllendorff, Marouzeau, etc. En aquesta acc. fóra enormement avantatjós d'usar un mot nou ben fet: +*estilètic*, +*l'Estilètica*, format segons el model de *fonètic*, -ca, *estètic*, -ca, *tonètic*, -ca, etc.; necessitat majorment urgent i inevitable, en tant que no hi ha manera de donar un nom, a base del terme antic, als creadors d'aquesta ciència (car no els podríem pas anomenar **estilististes* ni menys *estilistes*, que vol dir precisament allò que ells estudien i que no són), mentre que així podem dir que foren eminents +*estilètics* (com diem *fonetistes*) (o almenys *estilètics*, o *estilètes*, si així es preferís).²

Estilitzar [Russinyol, c. 1910; 1917, DOrt.]; *estilització*. *Estilet*. *Estilita*. *Estillet*. Per a *estillar*, veg. ESTELA.

Del mot grec *στυλος* 'columna' (d'origen afí al del mot llatí): *estilita*; *peristil*, *diàstil*, *èustil*, *pròstil* i *amfipròstil*.

CPT.: *Estilobat*. *Estiloide*. *Estilòmetre*. *Estilopodi*. *Estilogràfic*, pres de l'angl. *stylographic* [1880], que aviat es va antiquar, compost de *stilus* 'punxó d'escriure' i *γράφω* 'escriu'; *estilogràfica*, -grafia.

¹ Per deformació d'aquest mot s'ha dit *estívols*, que vaig sentir el 1975 a un vell pagès il·lustrat de 71 anys, a Santa Creu d'Horta (havia viscut bastant a Palamós), amb el sentit de 'documents d'arxiu': «es van endur tots els *estívols* de Susqueda i els van pujar a Sant Martí de Cantallops» (influència del b. ll. *archivos* o del cat. *títols*). — ² Quasi res a veure amb l'estil no tenen els estudis de Charles Bally (tanmateix un dels lingüistes més grans i originals que hi ha hagut, i fundador d'una de les direccions bàsiques de l'Estilètica) o, entre nosaltres, els d'Alexandre Galí; en altres camps d'estudi lingüístic foren il·lustres estilètics el germanista E. Sievers, l'eslavista Paul Boyer, Mario Roques.

Estilleró, *estillera*, *estill*, alteracions d'*estelliró*, etc., derivats d'ESTELLA, si bé en els dos últims hi pot